

В.Євлаш, З. В. Железняк, О. В. Добровольська, Н. В. Мурликіна. // Наукові праці [Одеської національної академії харчових технологій]. – 2014. – №46. – С. 174–177.

1. Степаненко Д. С. Дослідження збереження вітаміну С в плодах дині при тривалому зберіганні / Д. С. Степаненко. // Біологічний вісник МДПУ ім. Б. Хмельницького.. – 2014. – №1. – С. 39–44.
2. Сушко О. В. Вміст аскорбінової кислоти в овочах за різних умов зберігання / О. В. Сушко, О. О. Ходаніцька // Софія. «Бял ГРАД-БГ». – 2020. – №9. – С. 3–5.
3. Сушко О.В. Особливості руйнування вітамінів у рослинній продукції / О.В. Сушко, О.О. Ходаніцька // SCIENTIFIC BASES OF SOLVING OF THE MODERN TASKS. Abstracts of XIX International Scientific and Practical Conference. – 2020. – Frankfurt am Main, Germany. - с. 340-343.
4. Effects of Vitamin C on health: a review of evidence / [G. Grosso, R. Bei, G. Calabrese]. // Frontiers in Bioscience. – 2013. – №18. – P. 10–29.

Димчук Є.С.,

студентка СВО бакалавр, спеціальності 091 Біологія

Попроцька І.В.

к.б.н., доцент кафедри біології

ОСОБЛИВОСТІ ПРОРОСТАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ РЕЗЕРВНИХ РЕЧОВИН НАСІННЯ КУКУРУДЗИ ПІД ВПЛИВОМ РЕТАРДАНТУ ТЕБУКОНАЗОЛУ ЗА УМОВ ФОТО- ТА СКОТОМОРФОГЕНЕЗУ

При проростанні насіння, в якому основною речовиною запасу є крохмаль, відбувається синтез і виділення зародком в ендосперм α -амілази під дією гібереліну. Внаслідок цього відбувається гідроліз крохмалю в крохмальних зернах насіння. Обробка екзогенним гібереліном також призводить до посилення гідролізу і стимуляції росту проростка. Для блокування фізіологічної дії гіберелінів широко використовуються синтетичні препарати – ретарданти, які за механізмом дії є антигіберелінами та здатні до регуляції швидкості росту, морфогенезу, формування фотосинтетичного апарату, виходу рослин зі стану спокою [1, 3, 4, 8, 11, 12]. Ретарданти широко застосовуються в сучасному рослинництві та є екологічно безпечними, вони здатні блокувати або синтез гібереліну, або утворення гормон-рецепторного комплексу, внаслідок чого уповільнюється інтенсивність лінійного росту рослин [2]. Разом з тим, в літературних джерелах недостатньо висвітлені питання впливу антигіберелінових препаратів на особливості проростання насіння та бульб.

Застосування ретардантів, які за механізмом дії є антагоністами гібереліну, дозволяє зменшити «запит» на асиміляти внаслідок блокування синтезу гіберелінів, активності амілазного комплексу та зниження інтенсивності функціонування меристем, що дає можливість штучно змінювати напруженість донорно-акцепторних відносин в рослині на етапі проростання внаслідок стимулювання або інгібування інтенсивності росту проростка [7, 9, 10]. Окрім того, додатковим фактором, здатним змінювати напруженість донорно-акцепторних відносин в рослині, виступає світло [13,14,15]. В зв'язку з цим, метою роботи було встановити особливості проростання та використання резервних речовин насіння кукурудзи при створенні різного напруження донорно-акцепторних відносин під впливом ретарданту тебуконазолу в умовах фото- та скотоморфогенезу.

Насіння кукурудзи сорту Достаток 300 МВ замочували у водному розчині

тебуконазолу (0,12%) протягом доби, а потім висаджували у кювети з вологим піском. Контрольний варіант пророщували на дистильованій воді. Насіння пророщували на розсіяному світлі і в темряві при кімнатній температурі. На 5-й день пророщування визначали енергію проростання насіння. На 12-й день проростання визначали морфометричні показники проростків та коефіцієнт використання резервних речовин насіння як відношення сумарної сухої маси проростку до маси сухої речовини усїєї рослини [6].

Отримані результати свідчать, що проростання насіння кукурудзи на світлі і в темряві за дії ретарданту супроводжувалося змінами в розвитку рослин. Застосування тебуконазолу суттєво блокувало процес проростання як на світлі, так і в темряві. Енергія проростання насіння становила: у варіанті з ТБ – $90,1 \pm 0,5\%$, у контролі – $94,6 \pm 0,7\%$. Обробка ретардантом та світло суттєво впливали на лінійний ріст. В обох варіантах дослідження довжина як надземної, так і кореневої системи була меншою у фотоморфних проростків порівняно з тими, що росли без світла.

Обробка тебуконазолом гальмувала ріст надземної частини в довжину. На світлі у контролі вона становила $3,02 \pm 0,04$ см, у варіанті з ТБ – $1,08 \pm 0,03$ см. В умовах відсутності світла, довжина надземної частини, відповідно, становила $5,87 \pm 0,13$ см у контролі, у варіанті з ТБ – $1,57 \pm 0,04$ см. Довжина кореневої системи в проростків, що росли на світлі, після обробки тебуконазолом була меншою, ніж у контролі (відповідно $1,89 \pm 0,06$ см і $4,78 \pm 0,13$ см). В темряві довжина кореневої системи також зменшувалася під впливом тебуконазолу ($3,97 \pm 0,11$ см) порівняно з контролем ($8,12 \pm 0,15$ см).

Визначення коефіцієнту використання резервних речовин показало, що дія світла уповільнювала інтенсивність використання резервних речовин у контролі порівняно із проростанням в темряві, але не впливала на цей процес у варіанті з тебуконазолом. Даний показник становив $14 \pm 0,7\%$ у контролі на світлі та $21 \pm 0,7\%$ у контролі в темряві. Застосування тебуконазолу знижувало інтенсивність використання резервних речовин порівняно з контролем і на світлі ($5,9 \pm 0,26\%$), і при його відсутності ($6,1 \pm 0,24\%$).

Отже, світло є активним модифікатором гормональної системи рослини, його вплив при проростанні насіння проявлялася в гальмуванні лінійного росту проростка (як надземної частини, так і кореневої системи) та уповільненні використання резервних речовин у контролі. Дія ретарданту тебуконазолу викликала уповільнення проростання, зменшення довжини проростків та зниження інтенсивності використання резервних речовин.

Література

1. Боднар О.О. Вплив хлормекватхлориду на проростання та використання резервних речовин насіння гарбуза в умовах фото- та скотоморфогенезу / О.О. Боднар, І. В. Попрощка // Актуальні питання географічних і біологічних наук: основні наукові проблеми та перспективи дослідження. Збірник наукових праць ВДПУ [відп. ред. А. В. Гудзевич]. – Вінниця, 2019. – Вип. 17 (22). – С. 74-76
2. Кур'ята, В. Г. / Фізіолого - біохімічні основи застосування ретардантів в рослинництві / В. Г. Кур'ята, І. В. Попрощка. – Вінниця: ТОВ «Твори», 2019.-98с.
3. Кур'ята В.Г. Дія тебуконазолу на формування листового апарату, накопичення та перерозподіл елементів живлення у зв'язку з продуктивністю культури перцю солодкого

- (*Capsicum annuum* L.) / Кур'ята В.Г., Кушнір О.В., Попроцька І.В., Кравець О.О.// Физиология растений и генетика.-2020.-Т.52.-№4.-С.353-364.
4. Кур'ята В.Г. Дія тебуконазолу на використання депонованих у насінині *Vicia faba* L. резервних речовин у гетеротрофну фазу розвитку за умов фото- і скотоморфогенезу/ Кур'ята В.Г., Куц Б.О., Попроцька І.В.// . Фізіологія рослин і генетика.-2021 . - Т.53-№ 1- С. 63-73.
  5. Поливаний С.В. Вплив регуляторів росту на особливості перерозподілу елементів мінерального живлення та продуктивність рослин маку олійного / С.В. Поливаний // Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Серія: Біологія. – Тернопіль, 2019. – № 1 (75). – с. 141-147.
  6. Починок Х. Н. Методы биохимического анализа растений / Х. Н. Починок. – К. : Наук. думка, 1976.–334с.
  7. Kuryata V.G. The impact of growth stimulators and retardants on the utilization of reserve lipids by sunflower seedlings / V.G. Kuryata, I.V. Poprotska, T.I. Rogach // Regulatory Mechanisms in Biosystems. – 2017. – Т. 8 (3) – p. 317-322
  8. Kuryata V.G. Symbiotic nitrogen fixation of soybean-rhizobium complexes and productivity of soybean culture as affected by the retardant chlormequat chloride/ V.G., Kuryata, L.A. Golunova, I.V., Poprotska, O.O. Khodanitska// Ukrainian Journal of Ecology.- 2019. - 9(2). - p. 5-13.
  9. Khodanitska O.O. Effect of treptolem on morphogenesis and productivity of linseed plants/ O.O. Khodanitska, V.G. Kuryata, O.A., Shevchuk, O.O., Tkachuk, I.V. Poprotska// Ukrainian Journal of Ecology.-2019.-9(2).-p.119-126
  10. Poprotska I. Effect of gibberellin and retardants on the germination of seeds with different types of reserve substances under the conditions of skoto-and photomorphogenesis / I. Poprotska, V. Kuryata, O. Khodanitska, S. Polyvanyi, L. Golunova, Y. Prysedsky // Biologija. – 2019. –65(4). – P. 296–307.
  11. Polyvanyi S.V. Morphogenesis of mustard white under the action of the antigibberellic preparation chlormequat chloride / S.V. Polyvanyi, L.A. Golunova, N.V. Baiurko, O.O. Khodanitska, V.V. Shevchuk, T.I. Rogach, O.O. Tkachuk, O.A. Shevchuk // Modern Phytomorphology. – 2020. – № 14 (2020). – P. 101-103.
  12. Shevchuk O. A. Features of leaf mesostructure organization under plant growth regulators treatment on broad bean plants / O. A. Shevchuk, O. O. Kravets, O. O. Khodanitska, O. O. Tkachuk, L. A. Golunova, S. V. Polyvanyi, O. V. Knyazyuk, O. L. Zavalnyuk // Modern Phytomorphology. – 2020. – № 14 (2020). – P. 104-107.
  13. Franklin K. A. Photomorphogenesis: Plants Feel Blue in the Shade / K. A. Franklin // Current Biology. – 2016. - 26(24), R1275–R1276
  14. VanHook A. M. (2016). Rapidly inhibiting ethylene signaling with light / A. M. VanHook // Science Signaling. – 2016. – 9(458). – P.294.
  15. Wu S.-H. Gene expression regulation in photomorphogenesis from the perspective of the central dogma / S.-H. Wu // Annual Review of Plant Biology. – 2014. – 65. – P. 311–333

Суєцька Х.О.,

студентка СВО бакалавр, спеціальності 091 Біологія

Попроцька І.В.

к.б.н., доцент кафедри біології

ЕФЕКТ СВІТЛА ТА ГІБЕРЕЛІНУ НА ПРОРОСТАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ РЕЗЕРВНИХ РЕЧОВИН НАСІННЯ КУКУРУДЗИ

Сучасна біологічна наука уявляє вищу рослину як цілісну систему, де органи фотосинтезу, головним чином листки, є донором асимілятів (“source”), а інші частини організму рослини виступають в ролі акцептора (“sink”) [2, 7, 13]. Функціонування донорно – акцепторної системи досліджувалося переважно при вивченні співвідношення інтенсивності ростових процесів, що є основним